

2026. január 16. péntek – 5786. tévét 27.

www.frankel.hu

péntek 18:00 | gy. gy. 16:03 | szombat 10:00 | havdala 17.13

84/11

VÁÉRA

(II. Mózes 6.2. – 9.35.)

וְאֵרָא

A tíz csapás nagy része Egyiptomra szabadul, amelynek királya még mindig nem fogja fel, hogy a világ teremője “áll ki” a héber rabszolgák mellett. A Fáraó, Mózes figyelmeztetései ellenére, megkeményíti szívét, és csak fokról fokra hódol be az újabb és újabb csapások hatására. Szemünk előtt válnak a megfélemlített, kishitű, elnyomott gáluti zsidók a megváltás letéteményeseivé.

“Megjelentem”. Megjelent őseinknek az Örökkévaló, irgalmas négybetűs nevével: ה' ; ו' ; ה' ; י' – Van, Volt, Lesz – aki szövetséget kötött őseinkkel, Ábrahámval, Izsákkal, Jákobbal, de nem érthették meg teljesen a hűség fogalmát, amelyet most alkalma lesz bemutatni, mikor ivadékait kivezeti a rabság országából. 400 évig kellett volna szenvedniük a zsidóknak, ez 210-re mérséklődött, mert 49 lépcső halad a Szentség felé fel, és 49 lefelé, a megsemmisüléshez. Izrael fiai már ott álltak a fizikai, szellemi megsemmisülés alsó grádicsán, ha nem történik a kivezetés, később már nem lett volna kit megváltani. De ezt a nagy Nevet megtanulhatja a Fáraó is, aki lexikonjaiban kerestette tudosaival, de nem találta. Az uralkodó makacsságát 10 csapás törte meg. A víz vérré válása, békák, rovarok, vadállatok, dögvész, kiütés, jégeső, sáskajárás, sötétség, és az elsőszülöttek halála. Ez utóbbinak szörnyű hatása az államgépezet összeomlásával, és lázadással fenyegetett, erre megnyitotta az uralkodó a szabadulás kapuit Izrael gyermekei előtt. Miért nem ezzel a csapással kezdte a fenytést Isten, ezzel a többi elkerülhető lett volna? A válasz: így volt csak lehetősége a konok királynak, hogy helyesen cselekedjék. Volt figyelmeztetés, előkészület, gondolkodási idő. Bölcséink szerint 24 napos figyelmeztető periódus előzte meg a kb. 7 napig tartó csapást, így egy évig tartó procedúra volt az egész fenytő sorozat. Bár ezzel érték el őseink a menekülést, számunkra ez nem öröm. A peszachi széder vacsorán, mikor a tíz csapást felsoroljuk, kiöntünk az örömet jelképező borból egy-egy cseppet, mert mások szenvedése öröm nekünk.

Amikor Mózes és Áron sikertelenül jöttek vissza a Fáraóhoz való küldetésükből, és a nép vezetői is ellenük fordultak, Isten újból szólt hozzájuk, hogy megerősítse őket hitükben. Mózes szemrehányást tett Istennek a sikertelenségért: “Istenem, miért rontottad a nép helyzetét. miért küldtél engem? Hiszen amióta beszéltem a nevedben a Fáraóval, rosszabb lett a nép helyzete, és nem mentetted meg őt.” Isten megnyugtatta Mózes: “Meglátod, mit teszek majd a Fáraóval, mert erős kézzel kergeti majd ki a népet országából.” Isten folytatja buzdító szavait: “Az ősöknek csak a Természet Istene gyanánt jelentem meg, de Örökkévaló nevemet (a történelmet irányító) nem közöltem velük. Most szövetséget kötöttem velük, hogy Kánaán országát nekik adom. Ezért szólj Izrael fiaihoz cselekvésem sorrendjéről: 1. Kivezetlek Egyiptom szolgaságából. 2. Megváltalak benneteket kinyújtott karral és törvénnyel. 3. Népeimmé teszek benneteket és Istenetek leszek. 4. Megmentelek benneteket a szolgaságtól. 5. Elviszlek benneteket az országba, amit esküvel ígértem az ősatyáknak.” Ezen ígérek nyomán isszuk Széder-este a 4 pohár bort. Az igazság az; hogy 5 ígért volt, és 5 pohárral kellene inni. A Talmud valóban vitázott azon, hogy 5 pohárral kell-e inni. Döntést nem hozott. Ezért az 5. pohárról Élijáhu próféta fog dönteni, ezért nevezik az 5. poharat Élijáhu poharának. A nép képzelete nem foglalkozott a talmudi vitával, hanem úgy tekintette Élijáhu poharát, hogy ő meglátogatja a zsidó házakat Pészách első estéjén és hírül hozza a megváltást. Ezért “készítünk neki egy pohár bort...” Érdekes megjegyezni, hogy a gálutban sok testvérünk elfogadta az első négy ígéretet: Isten népe lettünk, őt imádjuk. De az ötödiket, az Izrael országába való alijázást figyelmen kívül hagyják. Talán azért nem isszuk Széder-este az 5. pohárból, Élijáhu poharából... Izrael fiai egyáltalán nem figyeltek Mózes szavaira. A kegyetlen munkától elfáulva, nemcsak az 5. ígérethez, hanem az első négyre sem figyeltek. “Nem hallgattak Mózesre, eltompultak a nehéz munkától “ Mózes maga sem hitt már további küldetésében. “Ha Izrael fiai nem hallgattak rám, hogyan hallgatna rám a Fáraó?” A hetiszakasz további része az első csapásokat beszéli el (tíz csapás). Az egyiptomiak istenként tisztelték a Nílust. Ezért az első csapások azzal kapcsolatosak: a víz vérré változott, majd a folyóból békák végtelen serege lepte el az országot. Sokan igyekeztek e jelenségeket természeti tűneményként feltüntetni. Nem e írás feladata ezeket taglalni. Ezzel szemben komoly teológiai problémát vet fel a bibliai elbeszélés. A zsidó vallás egyik alapvető tétele: az ember szabad választása a jó és a rossz között. Ugyanakkor azt olvassuk a hetiszakaszban: “Én megkeményítem a Fáraó szívét... nem hallgat majd rátok, és ezért megbüntetem Egyiptomot.” Ha Isten keményíti meg a Fáraó szívét, hogyan vonhatja őt felelősségre? Ha figyelmesen olvassuk a csapásokról szóló elbeszélést, megtaláljuk a választ a fenti kérdésre. Az első öt csapásnál (vér, békák, tetvek, vadállatok, pestis) a Fáraó “önállóan” makacsolta meg magát. “A Fáraó ezúttal is megkeményítette a szívét” – olvassuk. Csak az 5. csapás után mondja az írás: “Isten megkeményítette a Fáraó szívét.” A Fáraó végig kitartott makacssága mellett, bár fokozatosan engedett valamit Mózes követeléseinek. Mikor már tanácsosai is megsokallották az ország pusztulását, hajlandó volt kiengedni a felnőtt férfiakat. “Így szóltak a Fáraó szolgáljai hozzá: meddig lesz ez pusztulásunkra? Küldd el az embereket. imádják Istenüket. Hát nem látod Egyiptom pusztulását?” De

Mózes így szólt: “Fiataltjainkkal és öregjeinkkel, fiainkkal és lányainkkal; nyájainkkal megyünk.” Végül már csak nyájakat akarta visszatartani. Csak a tizedik csapás (elsőszülöttek halála) után engedte szabadon Izrael fiait. Izrael ókori-bibliai története állandó kapcsolatban van Egyiptommal. A kivonulás i.e. 1300-1200 körül zajlott le. A rabszolgaság II. Ramszesz fáraó idején érthette el csúcspontját. Volt úgy, hogy szövetség volt Egyiptom és a zsidó állam között. Salamon király első számú felesége fáraó-lány volt. Az északi ellenség elől (asszírok, babilóniaiak) sokszor menekült a nép egy része Egyiptomba. A mára rendelt prófétai szakasz Nebukadnecár győzelméről ír az egyiptomi sereg felett (i.e. 598.), amikor is kezdetét vette a babilóniaiak uralma Júdea felett. Mondanunk sem kell, hogy az ókori egyiptomi írók elvetik a Biblia történetét a kivonulásról, mert az sértette önérzetüket.

Vadász Éva, az Izraelben megjelenő Új Kelet újság főszerkesztője Mindent kétszer mond, kétszer mond Az egyiptomi kivonulás történetében Mose akkor figyelmezteti a fáraót az eljövendő csapásokra, amikor a fáraó a Nílus partja felé tart. Rási, a középkori francia tórákommentátor közismert értelmezése szerint a fáraóra istenként tekintettek, és feltételezték, hogy mint ilyen, anyagcserére sincs szüksége. De mivel a fáraó mégiscsak ember volt, ezért titokban járt a dolgára a Nílushoz. Ráv Joszef Bekhor Sor, a szintén középkori francia tórákommentátor szerint a Fáraó vadászni ment a folyóhoz, ahova az állatok inni jártak. Számos középkori illusztráció ábrázol ilyen jelenetet, például a provance-i Hispano-Moresque Hágádában Mose a vadászruhá, kezén sólymot tartó fáraót figyelmezteti. Ibn Ezra, spanyol kommentátor pedig azt mondta, hogy a fáraó éppen tudományos vízszintmérést végzett, amikor Mose a csapásokra figyelmeztette. Ezen értelmezések legtöbbször persze későbbi korok gondolkodásmódjait vetíti vissza a Fáraó idejébe. A fenti kommentárok apróságnak tűnhetnek, ha a Váera szakasz 7:14-25-ig tartó részét újraolvassuk. Újra és újra bukfencet vetnek szemeink, zsibbadt elménk az itt mindent kétszer mondó Úron spekulál. Aki először azt mondja Mosénak (7:17), hogy üssön rá a Nílus vizére a botjával és az vérré változik. Azután viszont Mosét megbízza azzal (7:19), hogy ő utasítsa Áront: vegye a botját és a keze kinyújtásával változtassa Egyiptom összes vizét vérré. Vagyis akkor most Mose tesz csodát, vagy Mose és Áron együtt? Bottal ütés vagy kézkinyújtás? A Nílusra vagy az összes egyiptomi vízre? Ezek után azt olvassuk (7:21a), hogy a halak elpusztultak és a Nílus megbüdösödött. Szöveget üthet a fejünkbe, hogy egyáltalán mi is ez a csapás. Vízmegvonás vagy halpusztulás? A vízben úszó haltetemek rémes bukéja érezhető a Nílus – vagy egész Egyiptom – felett, vagy a véres víz maga ontja a rothadás lehetőségét? A szöveg még otthagya nekünk, késői értelmezőknek egy további rejtvényt: vajon kik voltak a későbbiekben sem megmagyarázott „Egyiptom mágusai”? Rási ezt úgy értelmezte, hogy a fáraó visszakérdez: azt hiszitek, varázslással túljártok az eszünkön? De hát nekünk vannak a legjobb varázslóink! Értsd: ezen a területen mi vagyunk az igazi profik! Vagyis ezért fűtyült a jóslatra és Mose burkolt fenyegetésére. Végül pedig az Írás konstatálja, hogy az egyiptomiak a Nílus vizéből nem tudtak inni (7:21). Ezt is kétszer olvastuk, de máshogy, mint az előző megduplázott történéseket. A 7:24-ben ugyanis szórul szóra ugyanaz áll, mint a 7:21-ben, kiegészítve az ásott kúttal, mint alternatív víznyerő-hellyel. Akkor ez most ellentmondás vagy megerősítés? A vagy-vagy kérdéseink újabb kérdést vetnek fel: talán párhuzamosan olvastunk két szöveget? Az egyikben Mosét tájékoztatja az Örökkévaló a Nílus vizét sújtandó bűzös járványról, a másikban Mose Áronnal együtt szennyezi meg vérral Egyiptom vizeit. A beszédhibás, igazlelkű Mose kapja meg a feladatot, amit testvérével, a papság atyjával, a szupersztár Áronnal együtt kell kiviteleznie. Kézenfekvő, vagy vitatható ez a megfajtás? Az összesített mondatok széjjelbontásával a történet két fonalát mindenesetre beledolgozhatjuk tóratanulásunkba. A kommentátorok értelmezéseinek megismerése, a Tóra történetfonalainak felfejtése lebilincselő, hátborzongató szórakozás, és a rácsodálkozás garantált. Ilyen és hasonló ráismerő, AHA-élményeket kívánok minden napra.

Kenesei Marcell, a Centropa Alapítvány igazgatója Az egyiptomi kivonulás egyik sarkalatos pontjával találkozunk itt – a tíz csapás egyike. A magamfajta ’hobbizsidók’ számára ez az, amivel évente legalább egyszer találkozunk széder este alkalmával. Zsidó őseink rabszolgaságból való megszabadulásának, néppé formálódásának, Isten csodákban való megmutatkozásának története. A tíz csapásból az elsőről, a víz vérré válásáról szól ez a bekezdés, ami csak a kezdet a genocídiumban kicsúcsosodó csodasorozatban. A tíz csapásban a legérdekesebb a dramaturgia. Arról van szó, hogy Fáraó megkeményíti szívét és tekintve, hogy nem őt, hanem elsősorban a népét sújtja ez a sok csapás, ezért szíve nem puhul meg. Csak akkor adja be a derekát, amikor az elsőszülöttje neki is meghal – nos, az bizonyosan kevesebb pusztítással, sanyargatással járt volna, ha rögtön a tizedik csapással kezd a jószágos Mindenható. Viszont akkor nem villogtathatta volna meg repertoárját saját maga által kreált nézőközönségének... Függetlenül attól, hogy mennyire hiszünk a történetben, én személy szerint azért szeretem, mert egy fontos erkölcsi kérdés átgondolására késztet minket. Meddig mehetünk el saját szabadságunk, vagy jólétünk előmozdításának érdekében? Ha a megszabadulásunk más ártatlan emberek halálával, szenvedésével jár, evvel ki lehet-e békülni és humánusnak maradni lélekben? A liberalizmus és szabadelvűség egyik alaptétele, hogy a saját szabadságom addig terjed, amíg az másokat nem korlátoz saját szabadságában. De mi akkor a helyzet, ha az én szabadságom eleve nem adott, azt csak egy másik ember vagy emberek kárára tudom elérni? Nem felelősségem, hogy gyerekeim érdekében bizonyos erkölcsi áldozatokat bevállaljak? Az elnyomottak szabadság iránti törekvése olyan fogalom, ami jól ismert mindenki számára ma is. Népek, vallások, kisebbségek, sőt modern rabszolgák – címkék, csoportok ezrei, melyek emlékeztethetnek minket egy olyan időre, amikor mi – vagy feltételezett őseink – voltak hasonló cipőben (legalábbis a Biblia alapján, de úgyszólván a fontos, nem az, hogy igaz-e). Azt mondom, nagy ajándék ez a történet ezért a különleges perspektíváért.

Katonai források szerint újraszerveződik a Hamász. https://bzsh.hu/2026/01/15/katonai-forrasok-szerint-ujraszervezodik-a-hamasz/
Netanjahu szerint Izrael nemcsak önmagát, hanem a nyugati civilizációt is védi. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/netanjahu-szerint-izrael-nemcsak-onmagat-hanem-a-nyugati-civilizaciott-is-vedi
„ Izraelben nyílik meg Magyarország 27. külföldi kulturális intézete, amely a többi Liszt Intézethez hasonlóan bemutatja majd a magyar kultúra és tudomány eredményeit az országban, és erősíti hazánk jó hírét és kétoldalú kapcsolatait”. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izraelben-nyilik-meg-magyarorszag-27-kulfoldi-kulturalis-intezete
Akiket ki akartak zárni a magyar és európai kultúrából. https://kibic.hu/2026/01/14/akiket-ki-akartak-zarni-a-magyar-es-europai-kulturabol/
Törvény , pénz, haredi intézmények: A Legfelsőbb Bíróság megálljt parancsolt a „trükközös” finanszírozásnak. https://izraelinfo.com/2026/01/12/legfelsobb-birosag-haredi-finanszirozas-jogallam/
Földrengés Izraelben, holtpont Gázában és újjáéledő Hamász. https://ujkelet.live/2026/01/15/foldrenges-izraelben-holtpont-gazaban-es-ujjaeledo-hamasz/
A Hamász kész hátrább lépni egyet. https://infostart.hu/kulfold/2026/01/15/a-hamasz-kesz-hatrabb-lepni-egyet
Witkoff: Elkezdődött a gázai béketerv második fázisa. https://hvg.hu/vilag/20260114_izrael-gazai-ovezet-beketerv-steve-witkoff
Az izraeli kormánykoalíció kitörölné a büntető törvénykönyvből azokat a bűncselekményeket, melyekkel Benjámin Netanjahut vádolják. https://nepszava.hu/3307951_izrael-kormanykoalicio-bunteto-torvenykonvy-benjamin-netanjahu
Antiszemita támadás: migránsgyerekek támadtak egy zsidó kávézóra Lipcsében. https://magyarnemzet.hu/kulfold/2026/01/antiszemita-tamadas-lipcse-migrans
Visszatekintő – A budapesti gettó felszabadulását követő évben írták. https://bzsh.hu/2026/01/15/visszatekintoaagetto-felszabadulasat-kovetoenirtak/
Volenszky Paula: „Én vagyok az utolsó, aki ezt a nagy anyagot egyben elolvassa”. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/tudomany/volenszky-paula-en-vagyok-az-utolso-aki-ezt-a-nagy-anyagot-egyben-elolvassa
Arra buzdított, hogy „vágják el a zsidók torkát”. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/antiszemita-bejegyzes-miatt-felfuggesztettek-egy-argentin-orvos-mukodeset
Katonák , munkaszolgálatosok és helyi civilek Don-kanyarban. https://kibic.hu/2026/01/12/katonak-munkaszolgaltatosok-es-helyi-civilek-don-kanyarban/
Beni Gantz nem zárja ki a Netanjahu alatti kormányzást: „Lejárt a bojkottok kora”. https://izraelinfo.com/2026/01/13/beni-gantz-nem-zarja-ki-a-netanjahu-alatti-kormanyzast-lejart-a-bojkottok-kora/
Trump szerint leálltak az iráni kivégzésekkel; a brit és amerikai nagykövetség nem ajánlja az izraeli utazást. https://ujkelet.live/2026/01/15/trump-szerint-lealltak-az-irani-kivegzesekkel-a-brit-es-amerikai-nagykovetseg-nem-ajanlja-az-izraeli-utazast/
Közel-Kelet-szakértő: egy iráni háború rendkívül kockázatos lenne most az Egyesült Államoknak. https://infostart.hu/kulfold/2026/01/15/kozel-kelet-szakerto-egy-irani-haboru-rendkivul-kockazatos-lenne-most-az-egyesult-allamoknak
Magyarország egy szír antisziszta kiadását kéri Franciaországtól. https://hvg.hu/itthon/20260115_szir-antisziszta-kiadasat-franciaorszag
A Hamász kész átadni a hatalmat. https://24.hu/kulfold/2026/01/15/hamasz-izrael-palesztin-konfliktus-gaza-hatalomatadas/
81 éve szabadult fel a budapesti gettó – vasárnap megemlékezés a Dohány utcában. https://www.atv.hu/belfold/20260114/getto-vasarnap-megemlekez/
Erdős Gáspár: „Írta egy zsidó ember Bécs közelében” https://port.hu/esemeny/egyeb/erdos-gaspar-irta-egy-zsido-ember-becs-kozeleben/event-6218650
Minden amit az egykori budapesti gettóról tudni kell. https://bzsh.hu/2026/01/14/minden-amitegykori-budapesti-gettorol-tudni-kell/
Miért tartja oly nagy becsben a könyveket és a szerzőket a zsidóság évezredek óta? https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/miert-tartja-oly-nagy-becsben-a-konyveket-es-a-szerzoket-a-zsidosag-evezredek-ota
Jonathan Hall , az Egyesült Királyság terrorizmusellenes jogszabályainak független felülvizsgálója éles kritikával illette a brit rendőrséget, amiért nem lépnek fel kellő szigorral az izraeliek elleni gyűlöletkeltéssel szemben. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/a-brit-terrorellenes-jogszabalyok-felugyeloje-szerint-az-izraeliek-demonizalasa-a-zsidogyulolet-eszkoze

A Cionista Központi Archívum által digitalizált naplókából kirajzolódik, hogyan formálódtak a zsidó állam megálmodójának gondolatai. https://kibic.hu/2026/01/09/mindenki-szamara-elherhetove-valtak-herzl-tivadar-eredeti-naploi/
A kivándorlás árnyékában: 541 orvos érkezett Izraelbe egy év alatt. https://izraelinfo.com/2026/01/09/541-orvos-alija-izrael-2025-egeszsegugy/
Támadás Libanonban, politikai alku és vitatott kinevezés a Sabakban. https://ujkelet.live/2026/01/15/tamadas-libanonban-politikai-alku-es-vitatott-kinevezes-a-sabakban/
A Hamász kész átadni a hatalmat az átmeneti kormánynak, azt ígérik, támogatni fogják a munkájukat. https://hvg.hu/vilag/20260115_gaza-hamasz-atmeneti-kormany-hatalomatadas
Perzsa zsidó közösség Izraelben békés tüntetést tart iráni pr-ért. https://hu.euronews.com/video/2026/01/15/izraelben-tuntetes-az-irani-tuntetok-mellett-hetek-ota-tarto-zavargasok-utan
A Marty Supreme, Josh Safdie új filmje, egy valóságos zsidó legenda, Marty Reisman történetén alapul, akit Timothée Chalamet alakít, aki e szerepéért Golden Globe díjat kapott. Reisman, a zsidó származású amerikai sportoló volt, aki forradalmasította az asztaliteniszt. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/golden-globe-ot-kapott-timothee-chalamet-az-amerikai-zido-asztaliteniszezo-szerepeert